

JIGAL KRANT

De kosjere hamvraag Dierenwelzijn (2)

Drie columns geleden schreef ik op deze plek over het enorme belang dat de Tora hecht aan dierenwelzijn. Ik eindigde met de belofte om die theorie aan de praktijk te toetsen, maar doordat andere onderwerpen om aandacht vroegen en er rond de feestdagen flink wat nummers uitvielen, is daar drie maanden later nog niets van terechtgekomen. Voordat ik alsnog mijn belofte inlos, eerst een korte opfriscursus.

Tallose geboden en verboden manen ons tot behoedzaamheid als het gaat om de exploitatie van dieren. Toen God in een pragmatisch onderonsje met zijn engelen besloot om op de valreep van de schepping de mens te creëren, was dat zodat die kon heersen over de dieren ter land, ter zee en in de lucht (Beresjiet 1:26). Adam en Eva kregen niettemin de opdracht een dieet te volgen zonder vlees, vis en zuivelproducten. Dat betekende niet dat dieren niet voor allerhande taakjes mochten worden ingezet. Abel werd schaapherder (voor de wol neem ik aan) en Noach stuurde er een raaf en twee duiven op uit om te kijken of het water van de zondvloed al was gezakt. Dieren mochten worden gebruikt, zolang ze maar niet werden misbruikt.

Na de zondvloed besluit God tot een koerswijziging. Het vermoorden van vrijwel alle leven op aarde was bij nader inzien een gevalletje disproportioneel geweld avant la lettre. Bovendien kon God wel aan de gang blijven met straffen. De mens, hoewel geschapen naar goddelijk voorbeeld, had een slechtere inborst dan van tevoren was ingeschat en zou dus in de fout blijven gaan (Beresjiet 8:21). Misschien vond God het ook wat misplaatst om na zijn massale slachtpartij (ook onder onschuldige dieren) de mens het genot van een biefstukje nog langer te onthouden. God 2.0 staat de mens toe om dieren te eten, maar verliest het dierenwelzijn niet uit het oog: het eten van nog levende dieren is verboden. Tot op de dag van vandaag is dat de enige voedselwet waar ook niet-Joden zich volgens het jodendom aan moeten houden.

Van de Tora mogen we dieren dus naar hartelust vermoorden voor hun vlees. Een verbod zou vrij hypocriet zijn, de Tora zélf is tenslotte gemaakt van dierenhuiden. Dierenbeulery is daarentegen verboden en de Tora veroordeelt vele voorbeelden van onnodig dierenleed. Opvallend genoeg staat nergens iets geschreven over de verplichting om dieren ritueel te slachten. Pas in de Middeleeuwen werd nauwkeurig gedocumenteerd hoe de *sjechita* in zijn werk gaat. Het minimaliseren van pijn en angst speelt daarbij een doorslaggevende rol. Zoals bekend beweren de zelfgekroonde dieren-

vrienden van vandaag dat er veel zachtzinnigere methodes zijn, maar dat doet niets af aan de intentie van toen. Het jodendom staat helaas niet bekend om zijn zelfreinigend vermogen, maar het morele adagium is onveranderd: slacht, maar kwel met mate. Overigens is de *sjechieta* niet van toepassing op dieren die niet gedood worden voor de consumptie. Is dat een vrijbrief om een slang levend te villen voor een paar stoere cowboylaarzen? En hoe zit dat met het bont voor de sjtreimel?

Het is een veeg teken dat het meest in het oog springende ultraorthodoxe kledingstuk bestaat bij de gratie van dierenleed. De behandeling van wasbeertjes, nertsen en karakullammetjes in bontfokkerijen is hemeltergend. Wilde dieren worden in diepkleine kooien opgesloten en verminken niet zelden zichzelf uit pure ellende. Ten slotte worden ze anaal geëlectrocueteerd. Gelukkig zijn er rabbijnen die, bij gebrek aan een expliciet bijbels verbod, het dragen van bont hebben verboden. Zoals de opperrabbin van Tel Aviv. Onlangs nog noemde een voorname chassidische rabbijn uit Jeruzalem het dragen van een sjtreimel een *chiloel Hasjeem*, een beoedeling van Gods goede naam. Hij stelde voor om voortaan alleen nog sjtreimels van nep-bont te dragen. Maar je denkt toch niet dat Gods trouwe volgelingen in Benee Brak en Mea Sjeariem zich daar ook maar iets van aantrekken? (wordt vervolgd)

Tamarah Benima

Ontwaakt

Een onaangename
waarheid, maar
wel iets dat we
onder ogen moeten
zien

Je kunt je van alles voorstellen in je leven, maar dat ik ooit nog zou lachen over Herr H. had ik echt niet voor mogelijk gehouden. En toch heb ik dat gedaan. De Duitse journalist Timur Vermes heeft een roman geschreven waarvan er al vijfhonderdduizend zijn verkocht. Het is inmiddels in 27 talen vertaald. Ik heb het over *Daar is hij weer* (*Er ist wieder da*). Het boek is soms echt grappig, maar het boek als zodanig is zeker niet alleen als satire bedoeld.

Vermes heeft een manier gevonden om commentaar te leveren op het moderne leven, de Duitse samenleving en politiek, en om de omgang van Duitsers met het naziverleden. Hoe heeft Vermes het aangepakt? Hij laat Hitler wakker worden op een grasveld, waar jongens aan het voetballen zijn. In 2011. In zijn nazikledij. Hij beseft langzamerhand dat hij in een Duitsland is ontwaakt dat niet meer het Duitsland is van toen hij nog in de Führerbunker zat. Tegelijkertijd snapt natuurlijk niemand die met hem in aanraking komt dat Herr H. een tijdreis heeft gemaakt. Iedereen denkt dat hij de Führer perfect speelt. Op die basis wordt hij (opnieuw) een publiek figuur.

Wat ik zo knap vind aan het boek is dat het soms akelig goed in kaart brengt dat op een aantal gebieden geen(!) verschil is met de oorlogstijd. En dan gaat het niet over de afschuwelijke dingen, maar juist over de niet-afschuwelijke dingen, die waren er namelijk ook. Dat is een onaangename waarheid, maar wel iets dat we onder ogen moeten zien. Want juist dat gebruiken sommige Duitsers en Oostenrijkers om van de schuld voor de nazimisdaden weg te komen. Natuurlijk was er aanvankelijk de angst dat *Daar is hij weer* Hitler acceptabel zou maken voor een nieuw publiek. Maar het boek geeft zoveel feiten over de nazi's en zo'n onaantrekkelijk beeld van neonazi's dat dat gevaar door Vermes onschadelijk is gemaakt. Al met al, een knap en misschien zelfs belangrijk boek.